

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-2>

УДК 336.71:336.77:004

КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

CREDIT ACTIVITIES OF THE BANKING SYSTEM IN THE CONDITIONS OF IMPLEMENTATION OF DIGITAL INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Вдовенко Лариса Олександрівна

доктор економічних наук, професор,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6283-2385>

Черненко Ольга Сергіївна

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5727-3139>

Герасимчук Василь Григорович

доктор філософії з економіки,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9438-9760>

Vdovenko Larysa

Vinnitsia National Agrarian University

Chernenko Olha

National Scientific Center «Institute of Agrarian Economics»

Herasymchuk Vasyl

Vinnitsia National Agrarian University

В статті досліджено особливості кредитної діяльності як основи забезпечення стабільності банківської системи України. Проаналізовано основні показники банківської системи та визначено позитивні тенденції розвитку, що оцінює її адаптивність та стійкість в умовах сучасних викликів економічного середовища. Здійснено аналіз наданих кредитів у розрізі секторів економіки й у розрізі видів валют і строків погашення та оцінено динаміку непрацюючих кредитів як чинника стримування кредитної активності банків щодо реального сектора економіки. Зроблено висновки, що банківська система України розвивається в умовах нових викликів, що значно ускладнює процеси формування та управління кредитними портфелями банків. Обґрунтовано необхідність адаптації банківської системи України до нестабільних умов економічного середовища задля підвищення ефективності кредитної діяльності в довгостроковій перспективі, зокрема через впровадження цифрових інноваційних технологій.

Ключові слова: кредит, кредитна діяльність, банк, банківська система, цифровізація, інноваційні технології, активи, капітал, непрацюючі кредити, кредитоспроможність, цифрова грамотність, системи онлайн-ідентифікації, дистанційне кредитування.

The article examines the features of the lending activity of the banking system of Ukraine in the context of modern challenges. It is determined that lending activity is a key component of ensuring the stability of the banking system, as it is the main source of bank income, stimulates economic development and is a tool for implementing monetary policy. The key indicators of the banking system's activity, the volume of loans granted to residents by economic sectors and by currency types and maturity dates were analyzed. It was found that in difficult economic conditions the banking system demonstrates an increase in key indicators, which positively assesses its adaptability and stability in the face of challenges in the economic environment. The conclusions are drawn that the banking system of Ukraine

has been developing in recent years under challenging conditions (the impact of the pandemic, macroeconomic instability and full-scale war), which has significantly complicated the processes of forming and managing bank loan portfolios. One of the key long-term problems remains the high share of non-performing loans, which has stable lending activity and limits the direction of credit resources in the real sector of the economy. The system of dynamics of non-performing loans of Ukrainian banks is analyzed and a gradual reduction of their share is noted, which contributes to increasing the stability of the credit market. The need for adaptation of banking institutions to new challenges with the payment of the balance between profitability, financial stability and social responsibility and the growth of credit risks is substantiated. Proposals are provided to increase the efficiency of credit operations, expand access to credit resources and maintain economic activity in the long term, in particular through the introduction of digital innovative technologies. Digitalization of lending activities ensures a reduction in banks' operating costs, acceleration of the credit decision-making process, improvement of the quality of risk assessment, expansion of access to credit resources for bank clients, and improvement of the quality of banking services provided.

Keywords: credit, lending, bank, banking system, digitalization, innovative technologies, assets, capital, non-performing loans, creditworthiness, digital literacy, fintech products, online identification systems, remote lending.

Постановка проблеми. Кредитна діяльність є ключовою складовою функціонування банківської системи України, оскільки саме через механізм кредитування забезпечується перерозподіл фінансових ресурсів, стимулюється розвиток реального сектору економіки та підтримується платоспроможний попит населення. В умовах трансформаційних змін, що супроводжуються фінансовою нестабільністю, зростанням ризиків ефективність кредитної діяльності банків набуває особливої актуальності.

Цифровізація кредитної діяльності передбачає скорочення операційних витрат банків, прискорення процесу ухвалення кредитних рішень, підвищення якості оцінки ризиків, розширення доступу до кредитних ресурсів для клієнтів банку, підвищення якості наданих банківських послуг.

Дослідження кредитної діяльності банків в умовах впровадження цифрових інноваційних технологій є актуальним і доцільним, дозволяє оцінити їх вплив на ефективність банківського кредитування, сформулювати пропозиції щодо підвищення стабільності та конкурентоспроможності банківських установ в умовах нових викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий вклад у вивчення проблем банківських установ в сфері кредитних відносин зроблено такими дослідниками як: М. Алексеєнко, О. Дзюблюк, О. Колодізєв, М. Крупка, О. Кириченко, Б. Луців, В. Міщенко, С. Науменкова, М. Савлук та ін. Питання управління кредитною діяльністю банку також висвітлюють в своїх працях Бітнер І.В. та Коротких О.Е. [1] через призму кредитної політики і відмічають, що «ефективність кредитної діяльності банку залежить від його можливості залучити вільні ресурси суб'єктів ринкових відносин та вдалих рішень на всіх етапах формування та реалізації кредитної

стратегії, з урахуванням зовнішніх факторів та внутрішнього середовища»; Шевченко Н. та Копитко Н. [2] акцентують увагу на управлінні кредитною безпекою і стверджують, що «ефективне управління кредитними ризиками дозволяє мінімізувати збитки, пов'язані з неплатежами та забезпечити стабільність банківської системи»; Аванесова Н.Е., Бакало І.І. [3] розглядають прискорення цифрової трансформації (розширення фінтех-продуктів, систем онлайн-ідентифікації та дистанційного кредитування) як «основу підвищення стійкості банківської системи України в умовах воєнного стану та у поствоєнний період»; Мащенко О.В., Немазана Є.С. [4] зосереджує увагу на ефективному управлінні кредитним портфелем в умовах економічної та воєнної нестабільності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні наукові дослідження зосереджують увагу на впливі макроекономічних чинників, зокрема інфляційних процесів, волатильності процентних ставок та зниження платоспроможності позичальників в умовах воєнного стану, що істотно ускладнює здійснення кредитної діяльності банківських установ та підвищує рівень кредитних ризиків.

Цифровізація змінила підходи до кредитної діяльності, тому є необхідність дослідження тенденцій кредитної діяльності в умовах викликів економічного середовища, зокрема через впровадження цифрових інноваційних технологій в кредитну діяльність банків.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета – проаналізувати стан та тенденції кредитної діяльності банківської системи України в контексті сучасних викликів та запропонувати шляхи її покращення.

Вклад основного матеріалу дослідження. Військова агресія росії проти України, яка розпочалася у 2022 році, стала суттєвим випробуванням для банківської системи

та спричинила появу якісно нових викликів для її стабільного функціонування в Україні. Руйнування об'єктів критичної інфраструктури, регулярні перебої в енергопостачанні, запровадження графіків відключень електроенергії, а також постійні повітряні тривоги негативно позначилися на безперервності та якості надання банківських послуг. Водночас ефективно функціонуючий банківський сектор є невід'ємною передумовою сталого економічного розвитку держави. Банки забезпечують проведення розрахунків і платежів між підприємствами та населенням, а також здійснюють накопичення й перерозподіл фінансових ресурсів. Усі галузі національної економіки об'єктивно потребують надійного та стійкого банківського сектору, здатного ефективно регулювати фінансові потоки, підтримувати фінансову стабільність та адаптуватися до умов воєнного стану.

В умовах сучасних викликів, завдяки підтримці НБУ та міжнародних партнерів, банківський сектор України продемонстрував стійкість і зберіг стабільність.

Банківські установи відіграють домінуючу роль у системі фінансового посередництва, оскільки здійснюють діяльність за кількома напрямками, зокрема виконують депозитні, кредитні та розрахункові операції. Така багатofункціональність суттєво розширює сферу їх спеціалізації порівняно з іншими фінансовими посередниками, які, як правило, зосереджуються на окремих видах фінансових операцій. Це зумовлено тим, що саме на банківські установи припадає найбільша частка перерозподілу позичкових ресурсів на грошовому ринку, а також тим, що вони мають можливість безпосередньо впливати на ринкову кон'юнктуру та темпи економічного зростання, чого не можуть забезпечити інші фінансові посередники.

Так, за офіційними даними Національного банку України станом на 01 грудня 2025 р. в Україні 59 банків: 26 установ – з іноземним капіталом, у тому числі 19 – зі 100-відсотковим іноземним капіталом. Впродовж 2021-2025 рр. спостерігається поступове скорочення кількості банківських установ як діючих (в 1,25 раза), так із іноземним капіталом (в 1,26 раза) (табл. 1).

Така тенденція пов'язана як із внутрішніми процесами в банківській системі, так і з впливом зовнішніх факторів. Після численних криз, зокрема після повномасштабного вторгнення, НБУ посилив вимоги до капіталу та фінансової стійкості банків, частина з яких була визнана неплатоспроможною або згорнула діяльність. Також перехід банків до цифрового обслуговування дозволяє знижувати витрати й підвищувати ефективність, що також зменшує потребу в нових установах.

Кредитна діяльність є ключовою та системоутворюючою для банківської системи, оскільки саме через неї банки виконують свої основні економічні функції. Кредитна діяльність є основним джерелом доходів банків (кредитування формує найбільшу частку банківських активів і є головним джерелом прибутку); через кредитування банки акумулюють тимчасово вільні кошти населення та бізнесу; вона стимулює економічний розвиток та є інструментом реалізації монетарної політики.

Кредитна діяльність сучасних банків являє сукупність операцій і послуг, які здійснюються банківськими установами з метою надання позик фізичним та юридичним особам, а також управління кредитними ризиками та забезпечення фінансової стабільності банківської установи має стратегічне значення для розвитку економіки, адже забезпечує фінансування бізнесу, сприяє розвитку інфраструктури, задовольняє потреби населення [2].

Таблиця 1

Динаміка кількості банківських установ в Україні

Період	Кількість діючих банків, одиниць	З них з іноземним капіталом, одиниць	У т.ч. зі 100% іноземним капіталом, одиниць
на 01.01.2021 р.	74	33	23
на 01.01.2022 р.	71	33	23
на 01.01.2023 р.	67	30	22
на 01.01.2024 р.	63	27	19
на 01.01.2025 р.	61	26	19
на 01.12.2025 р.	59	26	19

Джерело: за даними офіційного сайту Міністерства фінансів [5]

Завдяки кредитній діяльності банки забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів між економічними суб'єктами. Надання кредитів сприяє безперервності виробничих процесів, розширенню та модернізації підприємств, впровадженню інновацій і зростанню інвестиційної активності.

Стратегічне значення кредитної діяльності банків для розвитку економіки полягає в її здатності стимулювати ділову активність, підтримувати бізнес, сприяти створенню нових робочих місць та зростанню доходів населення. Кредитування населення активізує споживчий попит, що позитивно впливає на економічне зростання загалом.

Таким чином, ефективно організована кредитна діяльність банків виступає важливим чинником фінансової стабільності, економічного розвитку та структурних перетворень в національній економіці в умовах нових викликів.

Управління кредитною діяльністю банку є стрижневим елементом його загальної системи управління ризиками, фінансовою стійкістю та результативністю [6].

Аналіз стану банківської системи України (табл. 2) показав, що активи зросли майже в 2 рази (з 1822814 млрд грн. в 2021 р. до 3422600 млрд грн. в 2025 р.), капітал банківської системи зріс в 1,49 рази (з 255514 млрд грн. в 2021 р. до 381642 млрд грн. в 2025 р.), обсяги наданих кредитів за цей же період мають також тенденцію до зростання – в 1,18 рази (з 963664 млрд грн.

в 2021 р. до 1138036 млрд грн. в 2025 р.), що демонструє здатність системи адаптуватися. Показники рентабельності активів та капіталу банківської системи є вищим за значенням в 2025 р. (рентабельність активів – 3,35%; рентабельність капіталу – 29,07%) в порівнянні з довоєнним 2021 роком (рентабельність активів – 2,54%; рентабельність капіталу – 19,97%). Найвищі рівні рентабельності активів та капіталу були у 2022 р. – 4,09% та 35,15% відповідно.

Аналіз структури наданих кредитів впродовж 2021-2025 рр. за суб'єктами показав, що левову частку займають кредити суб'єктам господарювання, частка яких в 2025 р. становила 74,7% і незначно скоротилась проти 2021 р. (78,1%) та кредити фізичним особам, частка яких в загальному наданих кредитів становить в 2025 р. 24,1% проти 20,7% в 2021 р. (рис. 1).

Банківська система України зазнала низки серйозних потрясінь, зокрема політичних криз, економічних спадів та функціонування в умовах воєнного стану. Проте завдяки підвищенню рівня капіталізації банків та активній регуляторній політиці Національного банку України вона змогла зберегти стабільність. Більше того, у складних умовах воєнного часу банківська система демонструє зростання ключових показників діяльності, що є позитивним сигналом для національної економіки та свідчить про її адаптивність і стійкість до змінних умов економічного середовища.

Таблиця 2

Показники стану банківської системи України

Показники	Станом на 01.01:				
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Активи (всього), млн грн	1822814	2053928	2353592	294286	3422600
Зобов'язання банків, млн грн	1797718	1798250	2135043	2646009	3040958
Капітал, млн грн	255514	255678	218549	296797	381642
Надані кредити, млн грн	963664	1065347	1036129	1024852	1138036
кредити органам державної влади, млн грн	11545	26973	24809	18349	13077
кредити суб'єктам господарювання, млн грн	752503	795513	801327	783864	850581
кредити фізичним особам, млн грн	199556	242633	209944	222590	274276
кредити небанківським фінустановам, млн грн	60	228	48	49	102
Рентабельність активів, %	2,54	4,09	1,18	3,38	3,35
Рентабельність капіталу, %	19,97	35,15	10,91	31,61	29,07

Джерело: сформовано на основі даних Національного банку України [7]

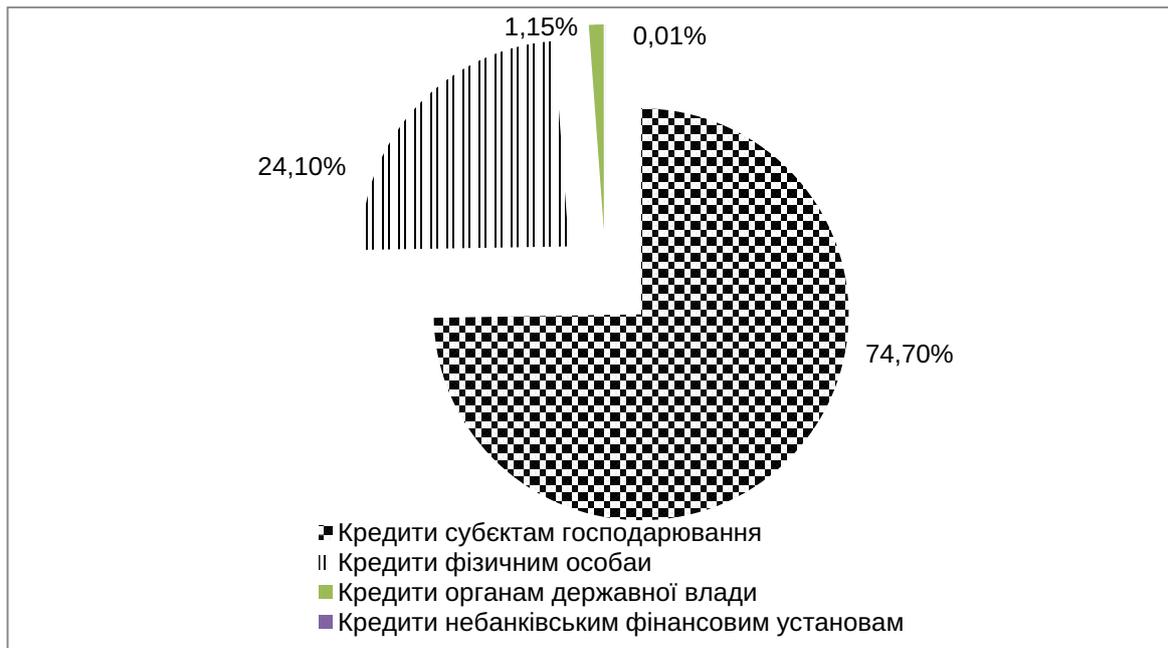

Рис. 1. Структура наданих кредитів банківською системою України у 2025 р.

Джерело: сформовано авторами на основі даних Національного банку України [7]

Під час аналізу обсягів кредитів, наданих резидентам за секторами економіки (табл. 3), встановлено, що основними отримувачами банківського кредитування є нефінансові корпорації. У 2024 році частка таких кредитів становила 70,7%, що є меншим показником порівняно з 72,1% у 2021 році.

Аналіз обсягів кредитування за секторами економіки у 2021–2024 рр. засвідчує істотне зростання (у 2 рази) кредитів, наданих іншим фінансовим корпораціям, діяльність яких пов'язана з виробництвом товарів або наданням нефінансових послуг. Водночас упродовж цього ж періоду відбулося значне скорочення (у 2 рази) обсягів кредитів, спрямованих до сектору загального державного управління.

Скорочення обсягів кредитів для сектору загального державного управління зумовлене поєднанням зміни пріоритетів банків у бік бізнесу та населення, наявністю альтернативних способів фінансування державних потреб, більш обережними оцінками ризику за умов війни та регуляторними рекомендаціями щодо диверсифікації кредитного портфеля.

Банки останнім часом активніше спрямовують ресурси на кредитування бізнесу та населення, що є більш прибутковими та менш ризиковими сегментами у порівнянні з державним сектором, особливо за умов неви-

значеності економічної ситуації. Це стимулює зростання саме ринкового кредитування, а не кредитів державним структурам.

Обсяги кредитів в корпоративний сектор, який виступає основним драйвером економічного розвитку країни, формує зайнятість, інвестиційний потенціал та податкову базу, а також забезпечує фінансову та макроекономічну стабільність – зросли в 1,1 раза (з 774482 млн грн. в 2021 р. до 819534 млн грн. в 2024 р.) (рис. 2).

Водночас обсяги кредитів, наданих домашнім господарствам, зросли в 1,1 раза – з 242 577 млн грн у 2021 році до 274 232 млн грн у 2024 році, що свідчить про активізацію споживчого кредитування та підвищення платоспроможності населення.

Аналіз структури кредитів за видами валют та строками погашення (табл. 4) показує, що переважна частина кредитного портфеля, наданого резидентам, припадає на короткострокові кредити терміном до одного року – 51,6% у 2024 році. При цьому обсяг таких кредитів зріс у 1,04 раза – з 539 087 млн грн у 2021 році до 558 196 млн грн у 2024 році, що свідчить про збільшення попиту на короткострокове фінансування та високу активність банків у цьому сегменті.

У 2021–2024 рр. спостерігалось зростання обсягів середньострокових кредитів (терміном від 1 до 5 років) в 1,08 раза

Таблиця 3

**Динаміка наданих кредитів резидентам у розрізі секторів економіки
(залишки коштів на кінець періоду, млн грн.)**

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. до 2021 р. (+:-)
Усього	1044049	1007648	997877	1106 844	62795
у тому числі: інші фінансові корпорації	9 644	6 809	7359	19448	9804
сектор загального державного управління	26990	24 810	18350	13078	13912
нефінансові корпорації	752324	754371	735295	782219	29895
домашні господарства та НКОДГ	55091	221657	236874	292098	37007
З них: корпоративний сектор	774482	772943	756986	819534	45052
домашні господарства	242577	209895	222541	274232	31655

Джерело: сформовано авторами за даними офіційного сайту НБУ [7]

Рис. 2. Динаміка обсягів кредитів в корпоративний сектор економіки, млн. грн.

Джерело: сформовано авторами на основі [7]

(з 356 637 млн грн до 383 582 млн грн), а довгострокових кредитів (понад 5 років) – в 1,13 раза (з 148 324 млн грн до 165066 млн грн.). При цьому найбільшу частку в загальній структурі кредитів резидентам займали кредити в національній валюті, частка яких зросла з 71,1% у 2021 році до 75,3% у 2024 році. Серед короткострокових кредитів до одного року в національній валюті їх частка у 2024 році склала 85,6%, що також перевищує показник 2021 року (79,8%).

Банки усіх груп нарощують бізнес-кредити, пропонуючи кошти компаніям різного розміру, форм власності та більшості галузей...

Нарощуючи кредити, банки дещо поліпшили власну чисту процентну маржу за незмінних процентних ставок. Процентна маржа залишається високою, підтримуючи ефективність банків ...Банки мають достатній запас капіталу для покриття ризиків та подальшого збільшення кредитного портфеля навіть у разі реалізації гіпотетичних кризових сценаріїв. Це підтвердила оцінка стійкості в 2025 році, що вперше з початку повномасштабної війни включала стрес-тестування за несприятливим сценарієм. Припущення цього сценарію були співмірними з фактичним впливом подій кризового 2022 року [8].

Таблиця 4

**Динаміка наданих кредитів резидентам у розрізі видів валют і строків погашення
(залишки коштів на кінець періоду, млн грн.)**

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Усього	1044049	1 007648	997877	1106844
у тому числі за строками: до 1 року	539087	526712	512364	558196
від 1 року до 5 років	356637	332196	330734	383582
більше 5 років	148324	148740	154779	165066
У національній валюті:				
у тому числі: Усього	742368 (71,1%)	728203	732131	833365 (75,3%)
до 1 року	429972 (79,8%)	435989	431780	477988 (85,6%)
від 1 року до 5 років	237111	219545	220933	277336 (72,3%)
більше 5 років	75285	72669	79417	78041
Довідково в національній валюті:				
Корпоративний сектор	503 817	520 242	515 855	566 572
домашні господарства	221 777	196 855	210 583	263 054

Джерело: сформовано авторами за даними офіційного сайту НБУ [7]

Отже, кредитна діяльність є однією з базових і стратегічно важливих функцій банківської системи, оскільки саме вона безпосередньо формує інвестиційну активність суб'єктів економіки, впливає на темпи економічного зростання, рівень ділової активності та фінансову стабільність держави. Через механізм кредитування банки забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів між секторами економіки, стимулюючи розвиток виробництва та підтримуючи платоспроможний попит населення.

Останнім часом банківська система України діяла в умовах непередбачуваних викликів, спричинених макроекономічною нестабільністю та невизначеністю економічного середовища, наслідків пандемії, повномасштабної війни та накопичених у попередні періоди структурних дисбалансів. Все це негативно позначилось на формуванні кредитних портфельів банків та погіршилась якість управління ними.

Однією з найбільш гострих системних проблем вітчизняного банківського сектору впродовж достатньо довгого періоду залишалася висока частка непрацюючих кредитів (NPL), успадкована після попередніх криз. Незважаючи на активну політику очищення балансів, проблема «історичних» проблемних активів продовжувала здійснювати значний тиск на капітал банків, стримувала розширення кре-

дитування та зумовлювала підвищені вимоги до обсягів формування резервів. Це, в свою чергу, обмежувало можливості спрямування ресурсів у реальний сектор економіки [6].

Впродовж 2023-2024 рр. спостерігається відновлення кредитної активності (обсяги кредитування корпоративного сектора економіки зросли в 1,1 раза) із нерівномірним їх характером: банки завдяки поживленню внутрішнього попиту на кредити наростили обсяги роздрібного кредитування, разом з тим надання довгострокових кредитів бізнесу стримується під час воєнного стану, що супроводжується ризиками, нестабільністю та невизначеністю економічної ситуації.

Переважання короткострокових кредитів у структурі активів обмежує можливості фінансування інвестиційних проєктів, тоді як значна частка кредитів у іноземній валюті (особливо у корпоративному сегменті) підвищує чутливість банків до курсових коливань. В умовах воєнного стану ці ризики посилюються через адміністративні обмеження валютного ринку та нестабільність експортних надходжень [6].

Окремим постійним викликом для банків останніми роками є проблема дисбалансу кредитних портфельів за строками та валютами, що ускладнювало ефективне управління ризиками та забезпечення фінансової стабільності.

Незважаючи на існуючі виклики середовища кредитування реального сектору економіки України продовжується і спостерігається незначне зниження частки непрацюючих кредитів із 38% в 2022 р. до 28,6% в 2025 р. (рис. 3).

Під непрацюючими кредитами ми розуміємо проблемні позики (прострочення понад 90 днів або коли існує висока ймовірність їх неповернення), що втратили здатність генерувати регулярні грошові надходження для банку, обсяг яких відображає рівень кредитного ризику та якість кредитного портфеля банківської системи.

В умовах воєнної економіки ефективно управління кредитними ризиками набуває вагомого значення для забезпечення стабільності банківської системи України. Банківські установи змушені формувати значні обсяги резервів під кредитні ризики, а також підтримувати високий рівень покриття проблемних кредитів (NPL).

Управління кредитною діяльністю банку посідає ключове місце в системі управління ризиками, фінансовою стійкістю та ефективністю його функціонування, адже кредитні операції становлять основну частину активів і безпосередньо впливають на рівень кредитного ризику, прибутковості та ліквідності. Раціональна організація кредитного процесу дає змогу знизити обсяги проблемних заборгованостей, забезпечити стабільність грошових надходжень і підтримувати належний рівень капіталу, що загалом сприяє зміцненню надійності банківської системи.

В умовах трансформаційних змін в економіці України, зумовлених воєнним станом, процесами цифровізації та інтеграції, теоретичні й методичні підходи до управління кредитною діяльністю банків потребують оновлення та пристосування до сучасних викликів.

Наразі на шляху ефективного управління кредитною діяльністю банків в Україні постають серйозні виклики. Банки стоять перед складною дилемою: як знайти баланс між необхідністю дотримуватися цільової рентабельності й фінансової дисципліни та соціальною відповідальністю перед клієнтами, які постраждали через війну. Крім того, зростає залежність від технологій: цифрові інструменти, з одного боку, покращують процеси, а з іншого – роблять банк вразливим до кібератак та перебоїв з електропостачанням [6].

В умовах сучасних викликів нестабільного економічного середовища особливої ваги набуває формування виваженої та адаптивної кредитної політики банківської установи, спрямованої на забезпечення ефективного управління її кредитною діяльністю. Така політика має враховувати підвищений рівень кредитних ризиків, зміни макроекономічної кон'юнктури, обмеження платоспроможності позичальників, а також регуляторні вимоги та умови воєнного стану. Раціонально сформована кредитна політика виступає інструментом збалансування прибутковості й ризиків, сприяє підвищенню якості кредитного портфеля, зміцненню фінансової стійкості банку та забезпеченню його здатності підтримувати

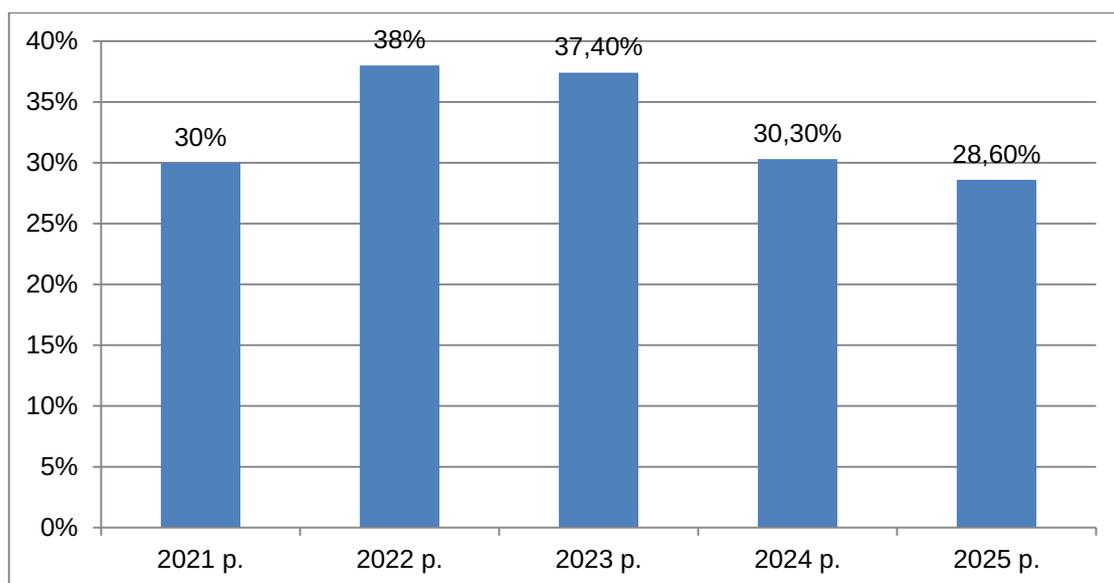

Рис. 3. Динаміка частки непрацюючих кредитів у 2021-2025 рр., %

Джерело: сформовано авторами за даними [7; 8]

економічну активність у довгостроковій перспективі.

На думку Мащенко О. [4] «у період глобальної економічної нестабільності кредитна політика відіграє визначальну роль у формуванні стійкого кредитного портфеля, забезпечуючи узгодженість між ризиковістю, дохідністю та стратегічними цілями розвитку банку».

Важливим напрямком підвищення ефективності кредитної діяльності, особливо в умовах воєнного стану, є впровадження цифрових інноваційних технологій, які кардинально трансформують процеси, забезпечуючи швидкість, зручність та персоналізацію через онлайн-банкінг, мобільні додатки та автоматизовану оцінку ризиків.

Розширення фінтех-продуктів, систем онлайн-ідентифікації та дистанційного кредитування дозволяє мінімізувати залежність від фізичної присутності. Водночас необхідно посилити захист від кіберзагроз – шляхом створення загальнонаціональних платформ моніторингу, які об'єднуюватимуть зусилля НБУ, Держспецзв'язку, СБУ та самих банків [3].

На думку Демчишак Н.Б. та ін. «цифрові технології відкривають широкі можливості для інновацій на кредитному ринку через використання:

- «онлайн-платформ та мобільних додатків», «автоматизованого аналізу кредитоспроможності з використанням алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту»; «персоналізації пропозицій кредитів, які відповідають конкретним потребам і можливостям клієнта»;

- «використання блокчейну для кредитування»;

- «фінтех-платформ та P2P кредитування»;

- «аналітики даних для моніторингу ризиків» [9].

Тобто, впровадження цифрових інноваційних технологій сприятимуть удосконаленню кредитної діяльності банків, значному розширенню кредитування клієнтів шляхом швидкого доступу до кредитних ресурсів, підвищення ефективності оцінки кредитоспроможності, що знижує операційні витрати та ризики фінансових установ.

Цифровізація суттєво трансформує кредитну культуру, впливаючи як на поведінку позичальників, так і на механізми кредитування загалом. Завдяки цифровим технологіям змінюються уявлення про відповідальне кредитування, розширюються можливості фінансової взаємодії, а також зростає потреба

в новому рівні етичної та фінансової поведінки [10].

Цифрові технології сприяють прозорості і доступності даних, формують нове розуміння відповідального кредитування, оскільки клієнт банку краще усвідомлює свої зобов'язання, а банк точніше оцінює ризики. Швидкість і зручність цифрових каналів розширюють фінансову взаємодію, роблячи кредити доступнішими для ширшого кола позичальників.

Банківська система України, яка за останнє десятиріччя активно використовувала світовий досвід впровадження нових цифрових технологій в обслуговування клієнтів змогла завдяки діджиталізації зберегти корпоративну клієнтську базу попри тяжкі виклики для бізнесу, які були визвані повномасштабними військовими діями на території держави.

За роки війни більшість банків суттєво оновили інтернет-банкінг для корпоративних клієнтів, а також удосконалили або розробили з нуля мобільні застосунки для МСБ та приватних підприємців [11].

Висновки. Отже, кредитна діяльність відіграє визначальну роль у забезпеченні стабільності банківської системи, оскільки сприяє перерозподілу фінансових ресурсів, є основою формування дохідності банків, стимулює розвиток реального сектору економіки. Банківська система України в подальшому потребує адаптивності і стійкості до сучасних викликів економічного середовища, тому характеризується активним впровадженням цифрових інноваційних технологій, використання яких суттєво змінює організацію кредитного процесу, зокрема знижує операційні витрати банків, сприяє прискоренню ухвалення кредитних рішень, підвищенню якості оцінки ризиків, розширенню швидкого доступу клієнтів до кредитних ресурсів і поліпшенню якості банківських послуг в умовах посилення конкуренції між фінансовими установами.

Цифровізація банківської системи України також суттєво впливає на формування кредитної культури, що нині вимагає підвищення рівня цифрової грамотності як працівників банківських установ, так і потенційних клієнтів. Разом з тим, впровадження цифрових інноваційних технологій в банківський сектор породжує нові виклики, серед яких зростання кіберзлочинності та ризиків, проблеми захисту персональних даних, необхідність вдосконалення нормативно-правового регулювання, які потребують швидкого вирішення в умовах євроінтеграції та післявоєнної відбудови економіки країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бітнер І.В., Коротких О.Е. Кредитна політика комерційного банку в умовах економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2978/2896>. (дата звернення: 01.02.2026 р.).
2. Шевченко Н., Копитко М. Проблеми управління ризиками і кредитною безпекою банків в умовах війни та економічної нестабільності. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 4 (76). С. 287-294. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetukrok/article/view/878/886> (дата звернення: 01.02.2026 р.).
3. Аванесова Н.Е., Бакало І.І. Фінансова стабільність банківської системи України в умовах воєнного стану: виклики та шляхи зміцнення. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5887/5826> (дата звернення: 01.02.2026 р.).
4. Мащенко О. В., Немазана Є. С. Управління кредитним портфелем банку в умовах економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*. Випуск 80. 2025. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6989/6928>. (дата звернення: 01.02.2026 р.).
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення: 01.02.2026 р.).
6. Лиса О., Дитиненко К. Проблематика управління кредитною діяльністю банків у сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 81. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7060/7003>. (дата звернення: 01.02.2026 р.).
7. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 01.02.2026 р.).
8. Звіт про фінансову стабільність. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report> (дата звернення: 01.02.2026 р.).
9. Демчишак Н.Б., Лоїк Р.В., Лоїк А.В. Розвиток цифрових технологій у банківській системі України: інновації в кредитуванні, ризики та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-2>.
10. Крохмалюк Л.В., Щербак Є.М. Формування кредитної культури в умовах цифрової економіки. *Науковий вісник Полісся*. 2025. № 1(30). URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/339951/328000>. (дата звернення: 01.02.2026 р.).
11. Кретов Д. Ю. Удосконалення банківського обслуговування корпоративних клієнтів на основі цифрової трансформації фінансових технологій. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1 (48). С. 183-188.

REFERENCES:

1. Bitner I.V., Korotkykh O.E. (2023) Kredytна polityka komertsiiinoho banku v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti. *Ekonomika ta suspilstvo* [Credit policy of a commercial bank in conditions of economic instability]. Vypusk 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2978/2896>. (accessed February 01, 2026). [in Ukrainian].
2. Shevchenko N., Kopytko M. (2024). Problemy upravlinnia ryzykamy i kredytnoiu bezpekoiu bankiv v umovakh viiny ta ekonomichnoi nestabilnosti. [Problems of risk management and credit security of banks in conditions of war and economic instability]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, no. 4 (76), pp. 287-294. URL: https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu_krok/article/view/878/886 (accessed February 01, 2026). [in Ukrainian].
3. Avanesova N.E., Bakalo I.I. (2025) Finansova stabilnist bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: vyklyky ta shliakhy zmitsnennia [Financial stability of the banking system of Ukraine under martial law: challenges and ways of strengthening]. *Ekonomika ta suspilstvo*, Vypusk 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5887/5826> (accessed February 01, 2026) [in Ukrainian].
4. Mashchenko O. V., Nemazana, Ye. S. (2025). Upravlinnia kredytnym portfelem banku v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Managing a bank's loan portfolio in times of economic instability]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vypusk 80. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6989/6928>. (accessed February 01, 2026). ([in Ukrainian].
5. Ofitsiinyi sait Ministerstva finansiv [Official website of the Ministry of Finance]. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (accessed February 01, 2026). [in Ukrainian].
6. Lysa O., Dytynenko K. (2025) Problematyka upravlinnia kredytnoiu diialnistiu bankiv u suchasnykh umovakh. [Issues of managing bank lending activities in modern conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, Vypusk 81. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7060/7003>. (accessed February 01, 2026). [in Ukrainian].
7. Ofitsiinyi sait NBU [Official website of the NBU]. URL: <https://bank.gov.ua/> (accessed February 01, 2026). [in Ukrainian].

8. Zvit pro finansovu stabilnist [Financial Stability Report]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report> (accessed February 01, 2026) [in Ukrainian].

9. Demchyshak N.B., Loik R.V., Loik A.V. (2024). Rozvytok tsyfrovyykh tekhnolohii u bankivskii systemi Ukrainy: innovatsii v kredytuvanni, ryzyky ta perspektyvy [Development of digital technologies in the banking system of Ukraine: innovations in lending, risks and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vypusk 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-2>. [in Ukrainian].

10. Krokhamaliuk L.V., Shcherbak Ye.M. (2025). Formuvannia kredytnoi kultury v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Formation of credit culture in the digital economy]. *Naukovyi visnyk Polissia*, no. 1 (30). URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/339951/328000>. (accessed February 01, 2026). [in Ukrainian].

11. Kretov D. Yu. (2024). Udoskonalennia bankivskoho obsluhovuvannia korporatyvnykh kliientiv na osnovi tsyfrovoy transformatsii finansovykh tekhnolohii [Improving banking services for corporate clients based on the digital transformation of financial technologies]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 1 (48), pp. 183-188. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 03.02.2026

Дата прийняття статті: 18.02.2026

Дата публікації статті: 25.02.2026